

REPORTATGE | '12.000! ELS CATALANS A LA PRIMERA GUERRA MUNDIAL' RECELL REFERÈNCIES A COMBATENTS DEL PRINCIPAT

Andorrrans a les trinxeres

Entre el miler de catalans que van lluitar amb la Legió Estrangera Francesa durant la Gran Guerra s'entreveuen els noms de tres andor-

rans –Fèlix Babot, Valentí Naudi i el lauredià Benet Huguet–, relacionats al llibre '12.000! Els catalans a la Primera Guerra Mundial'.

A. DORAL
Andorra la Vella

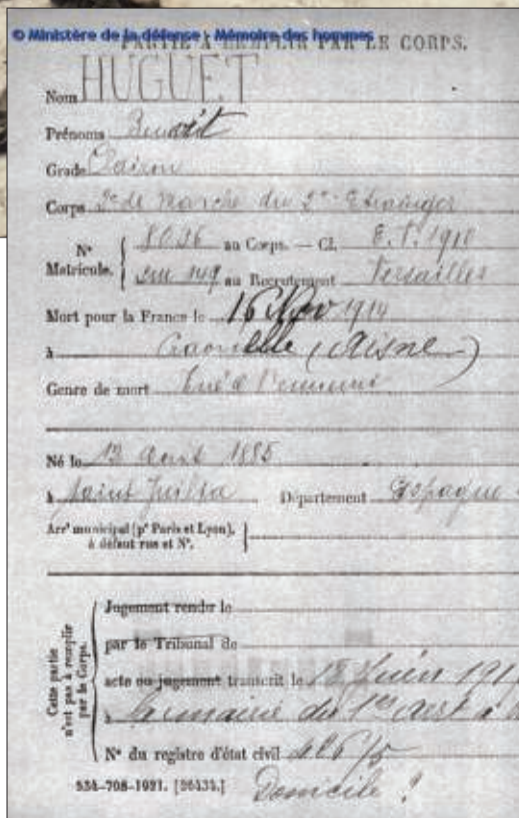
Joan Esculies –coautor, amb David Martínez Fiol– del volum que acaba de publicar Ara Llibres, estima entre nou-cents i un miler el nombre de catalans que van combatre en la contesa, un nombre, admet, molt llunyà de l'exageració que apunta el títol. Tot i que tampoc no es pot considerar un nombre definitiu: els arxius del ministeri de Defensa gal i de la mateixa Legió Estrangera són de difícil accés. També podria créixer la quantitat d'andorrrans alistats, però en futures recerques.

Esculies i Martínez Fiol han treballat fonamentalment a partir de la correspondència que els combatents van mantenir amb Joan Solé i Pla, metge i polític independentista català que va instigar l'allistament de catalans per lluitar contra els alemanys amb l'argument que, un cop acabada la guerra, en contrapartida i com a agraïment pels serveis, França donaria suport a les reivindicacions de Catalunya. "La seva propaganda presentava l'Estat espanyol com a germanòfil, tot i que no era cert, però era la dicotomia que presentava", apunta Esculies.

De les investigacions realitzades pels dos historiadors –tots dos amb recerques prèvies al voltant del tema i que confien haver fet una mena de llibre "definitiu" amb aquest que ara publiquen– se'n desprèn, però, que les motivacions dels catalans, i els andorrrans entre ells, per allistar-se no eren ben bé les volgudes per Solé i Pla. La majoria, de fet, era gent que ja estava a França quan va esclatar el conflicte. Molts d'entre ells, gent que havien sortit de Catalunya després de la Setmana Tràgica i la posterior repressió. "Estaven treballant i en començar la guerra es van quedar sense feina, i entrar a la Legió els suposava una setmanada", explica Esculies.

ACCÉS A LA NACIONALITAT

També, argumenta, el govern francès els havia donat a entendre que en acabar la guerra tindrien facilitats en l'accés a la nacionalitat, pels serveis prestats, "cosa important per a gent que en alguns casos havia marxat fugint, sense papers, que eren uns paries, i així veien la possibilitat d'encarrilar la vida". D'altres ho van fer pel sentiment de deure amb el país que els acollia.

Fitxa de Benet Huguet als arxius de l'exèrcit.

Per catalanisme pur, seguint els postulats de Solé i Pla, s'hi va enrolar només "un petit contingent", cinquanta a tot estirar, estima l'historiador.

I com pot fer aquest càlcul? A través del que expliquen els mateixos implicats, en les cartes que envia-

El CAEE va dedicar una exposició a la Gran Guerra.

X. PUJOL

ven a Soler i Pla i que ara es conserven a l'Arxiu Nacional de Catalunya. "Hi ha gent que hem vist clarament, pel seu passat polític i a través del que relaten, que són catalanistes convençuts; però d'altres només acabaven les cartes amb un "Visca Catalunya!", sabent que és això el que volen a l'altra banda, i amb l'esperança de rebre el paquet, amb aliments, vestits, tabac, etcètera, que des de Catalunya enviaven a les trinxeres".

De les raons i situacions que van empènyer els tres andorrrans a combatre no en poden assegurar res. De fet, de Babot i Huguet només n'han trobat concises referències a la correspondència dels seus companys. Del lauredià Huguet hi ha una mica més d'informació, però també molt

mins. En primer lloc, la fitxa dels arxius de la Legió, on queda recollit que va morir el novembre del 1914, "mort per l'enemic", al Marroc. Un país, puntualitza Esculies, on la Legió Estrangera tenia les seves bases, raó per la qual no era estrany que els batallons recalessin per allà.

D'Huguet, nascut l'abril del 1885, n'han pogut precisar alguna dada més –per començar, a la fitxa de l'exèrcit apareix com espanyol– mitjançant la carta que un nebot va enviar a Solé i Pla interessant-se per la possibilitat de rebre algun tipus de pensió, un document conservat a l'Arxiu Nacional de Catalunya.

A banda dels andorrrans, els historiadors han trobat referències a tres alturgellencs que els van acompanyar en l'aventura. Josep Estany, un veí d'Estamariu desaparegut a Belloy el 1916; Josep Torra i Baraut, d'Arcavell, que va morir el 1917, també al Marroc, com el lauredià, i Climent Albós, veí de la Seu, de qui se'n conserven un parell de les cartes que va enviar.

Ara Llibres publica l'obra sobre la Gran Guerra

Els historiadors s'endinsen en les cartes dels combatents